

Biblická hodina – Niektoré príbehy zo SZ

Obete v SZ

Dostali sme sa až ku 3 knihe Mojžišovej, ktorá sa latinsky nazýva Leviticus, čo znamená „týkajúci sa Lévičov“, o ktorých vieme, že boli kňazskou triedou v Izraeli. Takže táto kniha sa - na prvý pohľad – týka iba boboslužobného života vo vyvolenom ľude. Mnoho kresťanov si myslí, že im tento text nič nemôže dať, pretože sa týka výhradne starozmluvnej doby a iba Izraela. Nie je to však tak a dúfam, že to spolu pochopíme a nájdeme duchovné bohatstvo aj v tejto knihe podrobnejšieho opisu boboslužby a zákonov, ktoré Pán Boh nariadil dodržiavať svojmu ľudu.

V prvom rade treba povedať, že **ústredným bodom celej knihy je Božia svätosť**, ktorá sa zvyrazňuje ešte viac pri porovnaní s ľudským hriechom. Vzhľadom k tomu, že Hospodin je svätý a ľudia hriešni, je dôležité riadiť sa určitými zásadami, ktoré nie sú na rozdelenie a priepasť medzi Pánom Bohom a človekom, ale práve naopak: tieto zásady umožňujú pristupovať hriešnikovi ku Svätému a uplatňovať Božie zásady pre dobro svojho života. Preto počiatočnou témou 3 knihy Mojžišovej sú obete a obetný systém.

Obet' je dôležitou súčasťou kultu a znamená túžbu po stretnutí s Bohom zo strany človeka a z Božej strany je to forma, akou Pán Boh ukazuje, že prijíma obet' a cez ňu aj človeka. Takže – do určitej miery, ako je to len na tomto svete možné – je obnovené a udržiavané spoločenstvo Hospodina a ľudu, ktoré je však obnovené z Božej strany tým, že je človek volaný ku zmiereniu. V prvých siedmych kapitolách Leviticusu nájdeme 3 základné druhy obetí: zápalná – prídavná (pokrmová) – obet' pokoja (obet' spoločenstva). Zvláštnymi obet'ami sú obet' za hriech a obet' za vinu.

1. spaľovaná obet' – jej pomenovanie vychádza z jej formy, teda, že dym vystupuje hore k Bohu (stúpajúca) a tiež že je zviera spaľované (ohnivá). Boli dve formy: keď sa najprv zo zvieraťa oddelila časť pre kňazov alebo keď bolo zviera obetované celé (**Ž 51:21**). Zviera, ktoré bolo prinesené, muselo byť bez chyby, čím sa vyjadrovala úcta voči Pánovi. Jemu sa nesmie dať nič pokazené, nepotrebné, nič navyše, ale práve naopak čo najlepšie, to, čoho sa človek musí vzdať, to prvé, čo má. Zviera tu zastupuje človeka, čím je naznačené, že hriechy ľudí musí niest' čistá obet', ktorá pripomína Boží stvoriteľský poriadok, ktorý symbolizuje dokonalosť a bezchybnosť. Zviera musí byť privedené ku stanu stretávania, kde sa Pán Boh zjavoval ľudu, kde sa chce stretávať s človekom a objasňovať mu svoju vôľu.

Človek (alebo aj Áron) kladie ruky na zviera, čo symbolizuje prenos hriechov a zároveň je to slávnostné potvrdenie, že obet' je darom toho, kto na

ňu kladie ruky a kto ju ponúka na zmierenie namiesto seba a zároveň, táto obeť je darom toho, kto očakáva, že mu to prinesie úžitok.

Nikde nie je napísané, že to zvieru má priviesť človek (rožný statok alebo menší dobytok alebo aj barani a capi), tým sa vyjadruje to, že človek vlastne iba vracia Bohu, čo od Neho dostal, uznáva tým Boha za Pána nad svojim životom aj tým, čo má, čo vlastní a je to aj vyznanie, že človek Hospodinovi patrí so všetkým, čím je a čo má.

Účelom tejto obete je nájsť Božie odpustenie a zmierenie (význam slova „zmierenie“ v hebrejčine je prikrytie – teda obeťou má byť prikrytý hriech a človek má byť zbavený vín). Napriek tomu, že je obeť prinesená, odpustenie neprichádza automaticky. Pán Boh je vo svojom rozhodovaní stále slobodný a rozhoduje sa podľa svojej vôle. Ničím Ho človek nemôže zmanipulovať, ani podplatiť ani donútiť. ***V podstate už v SZ zostáva pravdou, že odpustenie je výrazom Božej milosti a iba vierou sa dá dosiahnuť zmierenie s Hospodinom.***

Pri súkromných obetiach zvieru zabíjal obetujúci, pri verejných kňaz. Kňazi zachytávajú krv a kropia ňou oltár. Krv je v týchto časoch a v tomto zemepisnom priestore sídlom života a život patrí Bohu (v pohanstve krv dodávala silu a život božstvám. Hospodin to nepotreboval, On žije sám od seba, preto je kropenie oltára len symbolom toho, že je toto miesto očistené a posvätené). **Vyliata krv pripomína obetujúcemu, že za neho a za jeho zmierenie s Bohom bola preliata krv niekoho iného.**

Koža zo zvierat a patrí kňazom, všetko ostatné sa dáva na oltár spáliť.

Najdôležitejšou časťou tejto obete je čas, kedy dym stúpa k nebu, čím sa stáva úboznou vôňou pre Hospodina – má Hospodina potešiť, ale aj zmieriť, upokojiť Jeho hnev a spravodlivosť.

Hovorí sa tu aj o obeti vtákov, hrdličky či holuba – všetko robí kňaz. Toto bola obeť chudobných ľudí, ktorí si nemohli dovoliť obetovať statok, ale to nič nemení na hodnote obete, pretože v konečnom dôsledku záležalo na srdci človeka a na milosti Boha, nie na forme obete.

Izrael žil v oblasti, kde obeť boli určené na ovplyvňovanie božstiev. V Izraeli to bola skôr forma, pri ktorej mal ľud poznať, že Boh je medzi nimi prítomný a zároveň, že je to Boh, ktorý súdi a ktorý sa zľutováva. Táto obeť pripomínala ľudu hrôzu, ktorá vychádza z ľudského hriechu a oddelenosti od Pána Boha,

lebo hriech vytvoril medzi človekom a Hospodinom priepasť. Zároveň **táto obeť bola spájaná s vyznaním hriechov a s prosbou o zmierenie, pričom si človek mal uvedomiť, aká veľká je Božia milosť.** Uvedomoval si, že by sám mal byť na mieste zvierat'a, lenže Boh, ktorý sa hnevá, keď človek hreší je Ten istý Boh, ktorý sa zmilováva a zbavuje človeka viny a trestu.

2. prídavné obeť – výraz, ktorý je v hebrejčine použitý pre tento druh obeť je označením akéhokoľvek daru, ktorý sa dáva nielen božstvám, ale aj mocným tohto sveta (kráľom, Jákob dáva dar svojmu bratovi Ézavovi). ***Prídavná sa nazýva preto, lebo sa prinášala spolu so zápalnou obeťou a medzi boli pšeničná či jačmenná múka a olivový olej.*** **Pán Boh tento dar nepotrebuje, ale predsa len vedie ním človeka ku poslušnosti a vďačnosti, keď dar žiada a napokon aj prijíma.** Túto obeť človek prinášal z domu, dal ju do rúk kňaza a ten s ňou celý čas pri oltári manipuloval.

Časť obeť bola oddelená na spálenie a nazýva sa „pripomenutie“ – **človek sa teda akoby pripomínal Pánu Bohu a jeho spálenie zas hovorí, že bol dar daný neodvolateľne Hospodinovi** a už ho človek nemôže bežne používať. Zničenie bolo jediným prostriedkom ako dosvedčiť, že to všetko patrí iba Pánu Bohu a že sa to oddelilo iba pre Neho (občas sa pri obetiach ničili aj nádoby, v ktorých bola obeť prinesená).

Táto obeť teda musela byť vopred pripravená – napr. **pečením v peci**, ktorá sa rozpálila a do ktorej bolo vložené cesto – buď ako bochník alebo ako lokšu. **Pečivo nesmeli byť kysnuté**, čo zároveň symbolizovalo, že po prinesení obeť sa človek chce stať novým, lepším človekom a zanechať svoje zlozvyky a hriechy (je zaujímavé, že v obeti spoločenstva je dovolené priniesť aj kysnuté cesto). Poznámka: med, kvas a víno boli prinášané ako dar prvotín, boli prínosom pre bežný život človeka, ale neboli nijako používané pri obetnej praxi. Obeť mohla byť pripravená aj **pečením na železnej panvici**, pričom sa obeť potom polámala. A tretia forma úpravy tejto obeť je **pečenie v kotlíku**. Z tejto obeť dostávali svoj podiel aj kňazi.

Obetný dar mal byť solený, čím sa zabráňovalo rozkladu. Rozklad patrí do pôsobnosti zla a démonov a preto soľ mala zabezpečiť neporušiteľnosť obeť a tým aj zmluvy medzi Hospodinom a ľuďom – Boh potvrdzuje, že chce byť Bohom svojho ľudu a ľud zas, že chce slúžiť iba Hospodinovi.

Ešte je tu spomenutá ***obeť z prvých plodín*** – nové klasy sa upražia, zrno sa rozmrví a spolu s olejom a kadidlom je prinesené na oltár. Prvé plodiny zastupujú všetky ostatné, pretože **symbolizujú celok (ako prvorodený muž)**

a zároveň sú symbolom toho, že Pánu Bohu patrí všetko, lebo od Neho pochádza každý dobrý dar pre život, aj pre úrodu.

3. obeť pokoja – časť je obetovaná Bohu a časť zje obetujúci. Touto obeťou Izrael utužoval svoj vzťah s Hospodinom (pohania týmto spôsobom prijímali zo svojich božstiev silu). Tým, že sa táto obeť delí je naznačené, že tí, ktorí ju prijímajú, sú spojení, takže táto obeť sa nazýva aj obeťou spoločenstva. **Súčasťou hodovania sa stáva aj Pán Boh, preto tieto obeť – na rozdiel od prvých – boli sprevádzané radosťou.** Nekonzumovala sa krv ani tu, tí, ktorí by to porušili, mali byť oddelení od ľudu. Na oltári boli spaľované aj ľadviny, ktoré v SZ predstavujú vnútro človeka, ktoré bolo poznané iba Hospodinom a aj vnútro, to, čo iné nepoznajú, nevedia, aj to patrí Pánu Bohu, pretože pred Ním sa nič nedá skryť ani zatajiť.

ES 114